

УДК 355.42

Т. А. Сутюшев, О. Л. Тис

ТАКТИЧНИЙ ПРИЙОМ ПРОТИДІЇ ПОШУКОВИМ ГРУПАМ – “ПЕРЕПУСК ЧЕРЕЗ СЕБЕ”

Наведено результати польових досліджень щодо використання тактичного прийому протидії пошуковим групам “перепуск через себе” стосовно умов гірсько-пустельної місцевості.

Постановка проблеми. У [1] було зазначено, що в ході виконання підрозділом спеціального призначення (ПСП) пошуку за напрямом естафетним способом, який вирізняється високим темпом, слід прогнозувати тактичні прийоми противника, які він використовуватиме у випадку його здогону. Тактика дій противника при здогоні його пошуковою групою буде визначатися цільовою установкою поточного етапу його дій, будь-то висування до об’єкта впливу або відхід від нього після впливу тощо. У випадку першого варіанта противник намагатиметься виключати як своє виявлення, так і вогневий контакт з пошуковою групою, який пов’язаний з можливими втратами особового складу і виключає гарантоване виконання основного завдання. У разі другого варіанта вогневий контакт при деяких обставинах (випадок виявлення) стає неминучим. Тактика дій пошукових груп у цих випадках має ґрунтуватися на прогнозі тактичних способів та прийомів, які можна очікувати з боку противника у разі реальної загрози його здогону. На сьогодні це становить певну тактичну проблему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На жаль, у директивних документах (наприклад, у бойових статутах внутрішніх військ) та сучасній відомій літературі щодо службово-бойової діяльності ВВ МВС України, наприклад [1], не наведено рекомендацій пошуковим групам з конкретних випадків тактичної протидії зазначеному прийому, а також і самі прийоми, які може застосовувати противник при його пошуку. У кількох закритих та відкритих виданнях розглядається такий тактичний прийом, який може проводити противник, як “розпуск групи” (або “розсіювання групи”), наприклад [2]. Однак цей прийом має два суттєвих недоліки: можливість надмірних втрат часу та втрати управління групою.

Метою статті є надання результатів польових досліджень щодо використання тактичного прийому протидії пошуковим групам “перепуск через себе” в умовах гірсько-пустельної місцевості.

Виклад основного матеріалу. Проведена одним із авторів у 90-х роках серія польових досліджень із залученням підрозділів спеціального призначення військових частин Збройних Сил України та Національної гвардії України виявила кілька нетрадиційних тактичних прийомів, які того часу вважалися доцільними для застосування проти пошукових команд. За кінцевим результатом польових експериментів у деяких випадках ефективним виявив себе прийом, який дістав назву “перепуск через себе”. Підрозділи спеціального призначення, які імітували дії умовного противника, за задумом автора, відпрацьовували цей прийом у різних бойових порядках залежно від тактики дій пошукових команд. Накопичений матеріал уже на подальших дослідницьких льотно-тактичних навчаннях за участю автора дозволив провести випробування цього прийому льотним складом проти пошукових команд умовного противника після вимушеної посадки на його території.

Наведений прийом повинен конкретизуватися за шиккуванням (бойовим порядком, системою вогню, позицією) залежно від таких умов: тактики пошуку протидіючої сторони, рельєфу, метеоумов, чисельності особового складу, який проводить прийом, і його озброєння, рівня тактико-спеціальної підготовки особового складу.

Щодо умов місцевості, то менш за все було накопичено досвіду застосування зазначеного прийому на рельєфі гірсько-пустельної місцевості. Для того щоб визначити підхід до вирішення цього питання, слід було виявити типи рельєфу гірсько-пустельної місцевості, які найбільш придатні для застосування цього прийому.

Доцільно розглянути конкретизацію наведеного прийому, насамперед під кутом зору порядку шиккування, тобто, як уже зазначалося вище, за бойовим порядком, системою вогню та позиціями, що займаються.

На думку авторів, а також фахівців з гірсько-тактичної підготовки, найбільш придатним для можливості варіювання бойового порядку є рельєф з ухилом не більше 15 – 20° з помірним

трав'яним або сніговим покривом, з горбкуватістю, що забезпечує таку далекість виявлення противника, яка надає необхідний для уточнення рішення командиром час не менше 3–4 хв.

Щодо можливих варіацій системи вогню, то найбільш придатним є рельєф з ухилом не більше 30° з низьким, не вище 20 – 25 см, рослинним або сніговим покривом і горбкуватістю місцевості, яка забезпечує можливість застосування кинджального вогню, ведення стримувального вогню на середніх далькостях, а також можливість ефективного вогневого прикриття відходу групи на межових відстанях після невдалого виконання прийому.

Щодо можливих варіантів використання природних властивостей місцевості, які необхідні для швидкого, до 4–5 хв, обладнання позиції пункту (майданчика) для застосування прийому, то пріоритетними будуть: забезпечення зорового та ліктьового зв'язку на вибраних вогневих позиціях; можливість максимального використання засобів індивідуального маскування; проведення нескладного тактичного маневру у випадку вогневого зіткнення сторін, що стає можливим за наявності необхідних складок місцевості.

Однак головним критерієм гарантованого застосування тактичного прийому на відкритій гірсько-пустельній місцевості залишається забезпечення контрасту особового складу як

об'єкта пошуку (спостереження) на рівні, який не перевищує $K = 0,05 - 0,08$, при спостереженні у видимому діапазоні.

За планом польових досліджень, проведених у жовтні 2006 р. на полігоні “Перевальне” під керівництвом управління Кримського ТрК із залученням гірсько-стрілецьких і розвідувальних підрозділів спеціального призначення, було досліджено практичність використання зазначеного тактичного прийому методом натурного експерименту в умовах гірсько-пустельної місцевості.

У зв'язку з тим, що стислі часові рамки польових досліджень у межах одного дня дозволяли провести лише один експеримент з визначення ефективності цього прийому, було прийнято рішення вибрати на смузі естафетного пошуку район, який би більшою мірою відповідав переліченим вимогам, і в той же час, щоб перед входом у цей район у особового складу пошукової команди за умовами проходження всіх попередніх ділянок був забезпечений достатньо низький рівень спеціальних можливостей. Такий майданчик було знайдено під час рекогносцирування на вході у район досліджень, який позначений на плані польових досліджень як район № 1 (рис. 1).

Старшому групі імітації дій умовного противника було дано вказівку на виконання прийому в межах вибраного майданчика.

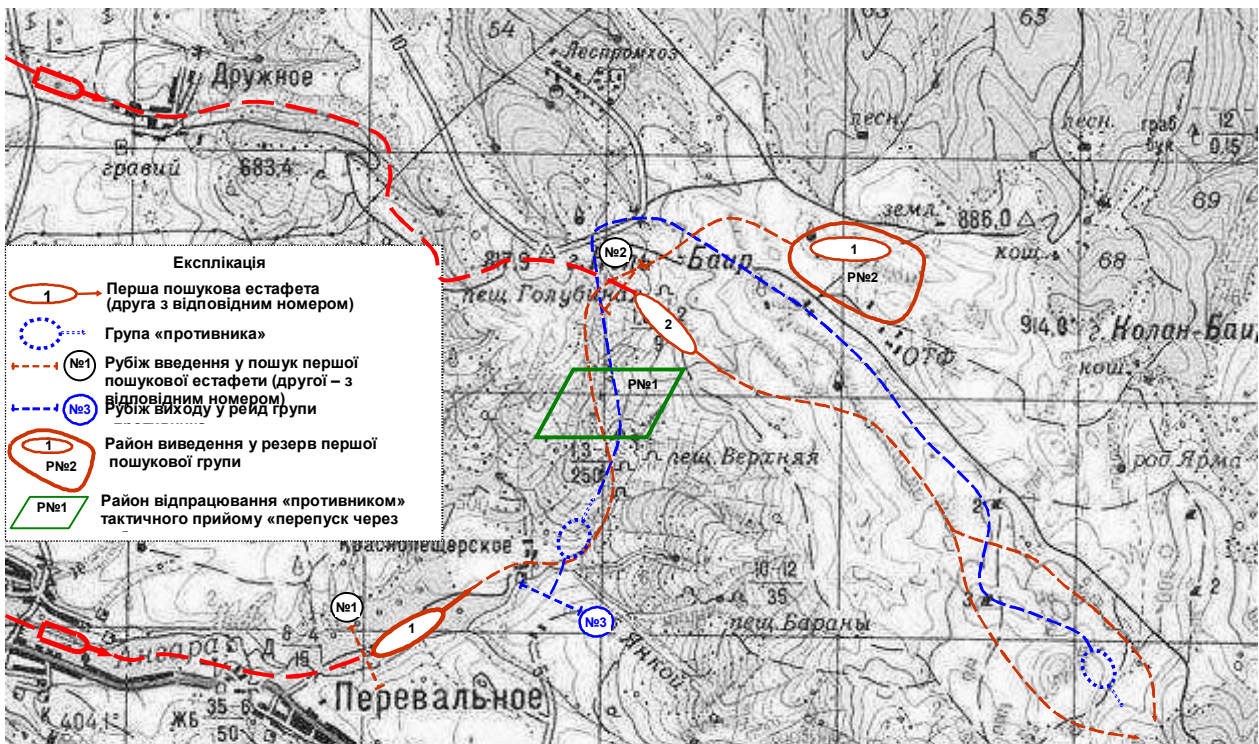

Рис. 1. Тактичний задум на польові дослідження ефективності естафетного пошуку

Групою імітації дій противника було вибрано бойовий порядок “ромб” з незначним винесенням правого флангу. Зайнята групою імітації дій противника позиція забезпечувала взаємний вогневий та “ліктьовий” зв’язок окремих пар, але не всієї групи у цілому. Місце розташування групи було вибрано достатньо вдало завдяки забезпеченню, насамперед, значного фонового контрасту між темним рельєфом (скельні “баранячі лоби”) та досить світлим небом, якщо спостерігати це місце з напрямку руху групи імітації дій першої пошукової естафети. Перехід на спостереження саме цього місця з причини вказаного фонового контрасту потребував часу, необхідного для зорової адаптації в межах однієї хвилини (рис. 2).

Першим помітив “противника” на лівому фланзі “ромба” напрямний другої пошукової колони групи (за посадою інструктор-снайпер). Передача умовного сигналу про виявлення противника старшому пошукової групи зайняла приблизно 3 с. Команди управління старшим пошукової групи після отримання інформації були віддані наприкінці доволі значної паузи (до 10 с). На жаль, ці команди не передбачали дій по оточенню або відсіканню шляхів відходу групи “противника” вниз по східному скату в масив чагарника (магнітний азимут на чагарник від точки стояння складав приблизно 80° , відстань до нього – приблизно 400–450 м), хоча розташування всіх трьох пошукових колон давало можливість для швидкого перешикування

Рис. 2. Вплив фонового контрасту на період зорової адаптації пошукової групи щодо виявлення “противника”

Цей невеликий час надавав додаткові шанси старшому групи імітації дій противника для уточнення прийнятого рішення та його реалізації на випадок виявлення групи. Крім того, вибране місце розташування групи забезпечувало достатні переваги для ведення кругової оборони при вибраному бойовому порядку “ромб” на випадок виявлення групи з боку “противника”.

Група імітації дій противника на першому етапі польових досліджень була виявлена пошуковою групою о 06.59 у межах вказаного майданчика. Тактична схема розташування сторін на момент виявлення зображена на рис. 3. Пошукова група вела пошук у бойовому порядку “в лінію пошукових колон”.

бойового порядку, як мінімум за двома варіантами. Водночас слід зауважити, що виконане після команди досить ефективне перешикування бойового порядку стало можливим завдяки первинному бойовому порядку “в лінію пошукових колон”.

Виявлення об’єкта пошуку – групи імітації дій противника у ході дій у районі № 1 було обмежено виявленням лише одного бійця, контраст якого на фоні скельної породи був приблизно на рівні 0,2 – 0,3, і він з таким показником контрасту у будь-якому випадку був би виявлений, тому що знаходився у полі бачення пошукової групи.

Рис. 3. Тактична схема розташування сторін на момент виявлення
(⊕ - особовий склад пошукової групи ; ⊖ - особовий склад групи “противника”)
насамперед у командного складу.

Процес виявлення “противника” з боку пошукової групи при проходженні позиції, зайнятої ним, можна було б ускладнити або зовсім виключити відвертанням уваги особового складу пошукової групи від вибраного “противником” майданчика, наприклад, спрацюванням низки сигнальних мін, встановлених на дальньому від майданчика фланзі, або послідовним запалюванням серії маленьких вогнищ на визначеній відстані від смуги пошуку за наявності відповідних часу і сил, чи щось інше.

Окремо слід зазначити, що вдале використання цього прийому віддає вагому перевагу також у випадку прийняття рішення на ураження вогнем пошукової групи з тилу після її пропускання через себе. Варіант ураження вогнем пошукової групи з центру її бойового порядку можна теж розглядати як перспективний. Усе це, однак, потребує додаткових окремих досліджень з кінцевим забезпеченням достатньої повторюваності результатів польового експерименту.

Варто також зауважити, що виконання особовим складом тестових тактичних завдань у ході цього польового експерименту виявило недостатньо високий рівень тактичної підготовки,

Висновки

У цілому проведений за створених умов експеримент дає підставу говорити про достатню ефективність прийому “перепуск через себе” у гірсько-пустельній місцевості при дотримуваних описаних умов, які, однак, виключають насамперед своєчасний процес виявлення противника.

Протидію проти цього прийому (контрприйом) доцільно розробляти і відпрацьовувати у процесі подальших польових експериментів на підставі дослідження варіантів перебудови бойового порядку пошуку.

Список використаних джерел

1. Довбня В. В., Сутюшев Т. А. Бойовий порядок пошукової групи – “в лінію пошукових колон” // Честь і закон. – 2007. – № 4. – С. 9–14.
2. Тактика дійствий мятежников в Афганистане: Учеб. пособие. – Ташкент: Штаб Краснознаменного Туркестанского округа, 1986. – 36 с.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2008 р.